

Sebestyén Erika

A MAGYAR TUDOMÁNY ÜNNEPE ÚJVIDÉKEN

The Hungarian Science Festival in Novi Sad

A Vajdasági Magyar Tudományos Társaság 2000. évi megalakulása óta immár másodszor került sor a magyar tudomány ünnepéhez kapcsolódóan „A magyar tudomány napja a Délvidéken” c. tudományos ülészsakra. Magyarországon az ünnepet minden év november havában tartja a Magyar Tudományos Akadémia. Erre az időszakra központi szakosztályai, továbbá kutatóintézetei, valamint területi bizottságai szerveznek tudományos üléseket a természet-, a társadalom- és az élettudományok tárgyköréből. Azóta, hogy a politikai természetű országhatárok átjárhatóbbá váltak, és a határon túli magyarság tudományos műhelyeinek reprezentánsai be tudtak kapcsolódni az MTA életébe – tekintve, hogy kinti tudományos tevékenységüket az Akadémia ösztöndíjakkal is támogatja –, rendszeressé vált, hogy a Kárpát-medence egész területén, a határon túli magyar kutatók honi anyanyelvű tudományos szervezetükben őszi tudományos ülésekkel adóznak a magyar tudomány ünnepének.

Így került sor tavaly november 10-én a Vajdasági Magyar Tudományos Társaság szervezésében Újvidéken tudományos konferenciára. A rendezvény költségeihez hozzájárult az MTA, pontosabban a keretében működő Magyar Tudományosság Külföldi Elnöki Bizottsága, a Szekeres László Alapítvány és a Vajdaság Végrehajtó Tanácsa.

Az ülés elnöki tisztét Szalma József prof., a Vajdasági Magyar Tudományos Társaság elnöke, továbbá ugyancsak e társaság tagja, Kasztori Rudolf prof., mindketten a Vajdasági Tudományos és Művészeti Akadémia tagjai, valamint Magyarországról meghívott vendégként Prugberger Tamás prof., az MTA doktora látta el. Szalma József megnyitó szavai után a tanácskozást elsőnek mgr. Bojan Pajtić, a Tartományi Végrehajtó Tanács elnöke köszöntötte, aki e tisztességét megelőzően az Újvidéki Jogi Kar polgári jogi tanszékének tanára volt, majd dr. Csige Sándor, a Magyar Köztársaság Szabadkai Főkonzulátusának a vezetője kívánt eredményes munkát. A protokolláris felszólalásokat Józsa Sándornak, a Magyar Nemzeti Tanács elnökének jókívánságai zárták. Ezt követően hangzott el Kasztori József előadása a talaj mikroelem-terhelésének káros

hatásairól, amelyek a talajszennyezés folytán nemcsak a Vajdaságban, hanem Magyarországon is komoly egészségkárosító veszélyhelyzeteket idéznek elő. A talaj mikroelem-terhelésének a lehető legkisebbre csökkentése tehát elsődrendű társadalmi feladat.

A plénum előtt elhangzott tanulmány után szekciókban folytatódott a munka.

A társadalomtudományi szekció indító előadását vendégelőadóként Prugberger Tamás tartotta meg, aki a küszöbönálló magyar egészségbiztosítás nyereség-orientált privatizálási tervének kényes kérdéseit elemezte, rávilágítva a reformkoncepció szociális, gazdasági-költséghatékonysági és jogi-alkotmányossági problémáira. Az előadó ezt a témát azzal a céllal választotta, hogy felhívja a figyelmet: ha az IMF és/vagy a Világbank Szerbiában is hasonló reformjavaslat-tal állna elő, nagyon kritikusan viszonyuljanak hozzá, nehogy a szolidaritás és a szociális segítés elve helyett a tőkenyereség elve honosodjon meg.

A további előadók közül mgr. Szlávity Ágnes, az Újvidéki Egyetem közgazdászoktatója az újszerű munkakör-tervezési eljárások délvidéki alkalmazásáról beszélt, kimutatva, hogy ez a megoldás fokozta a munkavállalók elégedettségét, következésképp vajdasági elterjesztése indokolt. Három előadás a vajdasági magyar tudomány helyzetét elemezte. Csáky S. Piroska az 50 éves Forum Kiadó (Újvidék) tudományos kiadványait ismertette tudományágak szerinti bontásban. Molnár Csikós László a magyar nyelvnek a szerbiai tudomány fejlesztésében betöltött szerepéről értekezett, Sáfrány Attila pedig a modern magyar vallástudomány kezdeteiről szólt.

Négy előadás a vajdasági magyar kisebbség helyzetét tárta a hallgatóság elé, Vajda Gábor a magyar nyelvű iskolai oktatás nehézségeit ismertette, hangsúlyozva, mennyire szükséges a magyar tannyelvű iskolarendszer fejlesztése a vajdasági magyar kisebbség fennmaradása szempontjából. Tóth Glemba Klára szociológiai felmérésekkel támasztotta alá előadásában, hogy az értelmiségiek a szórványban élő magyarság megmaradását mennyiben tudják régiónkénti szerveződéssel elősegíteni. Bálint István a délvidéki magyarokat a II. világháború végén sújtó likvidálással, valamint a velük szemben azóta is fennálló atrocitásokkal foglalkozott. Végezetül Matuska Márton a délvidéki magyar és német ajkú lakosságot ért holokauszt folyamán egy üldöztetésnek kitett református püspöknek, Gachal Jánosnak a szenvedéseit és mártírhalálát tárta fel előadásában.

A természettudományi szekció előadásai három nagy témakört öleltek fel. Az első az élelmiszer-termelés és az ételmezés-egészségügy egészség- és minőségvédelmi problémáit vette górcső alá. E tárgykörben két előadás hangzott el: Molnár Imre és Somogyi Sándor az élelmiszeripar egészségkárosító hatásaira, illetve ezek kiszűrésének és megelőzésének a fontosságára világított rá. Ivánszky Veronika, az Újvidéki Egyetem műszaki karának professzora a második témakörbe tartozóan az anyaországi magyarokat is érintő igen színvonalas

előadást tartott arról, hogy a vajdasági belvíz lecsapolásánál milyen szerepet játszottak a magyar mérnökök mind a trianoni békeszerződést megelőzően, mind azt követően. Az előadó e mérnöki tevékenység természeti és környezeti hatásaira is kitért, összehasonlítva mindazzal, ami e vonatkozásban a mai Magyarországon a Duna–Tisza közén, valamint a Tisza árterületén történt. Egy másik előadás a szakszerűtlen vajdasági erdőkitermelésről és környezetkárosító talajeróziót kiváltó következményeiről szólt, összehasonlítva a magyarországi helyzetképpel. Elhangzott továbbá két műszaki jellegű előadás is, az egyik termégyártás-technológiával, a másik pedig robotgépjeljesztéssel foglalkozott. A természettudományi szekció előadásait a szerb dr. Josip Lepeč frappáns magyar nyelvű előadása zárta, amely a testmozgásnak az egészségmegtartásban betöltött szerepét elemezte.

Összegezésül elmondható, hogy ez az egynapos tudományos tanácskozás sikeres volt, az előadások érdekesítőek, ennek köszönhetően mindkét szekcióban élénk vita alakult ki a tanácskozás résztvevőinek aktív közreműködésével.